

Crna Gora
Ministarstvo prosvjete

SMJERNICE ZA FUNKCIONIONISANJE BIBLIOTEKE IGRAČAKA I KNJIGA

1. Uvod: Biblioteke igračaka i knjiga

Zakonom o predškolskom vaspitanju i obrazovanju ("Sl. list RCG", br. 64/02, 49/07 i "Sl. list CG", br. 40/11) u dijelu koji se odnosi na programe jačanja roditeljskih kompetencija, članom 28a i 28b, defnisane su usluge interaktivnih službi i biblioteka igračaka i knjiga.

„Pri ustanovi kojoj gravitiraju udaljena seoska područja, po pravilu, organizuju se interaktivne službe. Interaktivna služba kroz kućne posete porodici i deci, na udaljenom seoskom području, daje instrukcije roditeljima, promovise i realizuje programe i aktivnosti koje se odnose na razvoj deteta i sl.“ (član 28b).

Ciljevi interaktivnih službi kada je u pitanju rad sa roditeljima odnose se na upoznavanje roditelja sa razvojnim karakteristikama i specifičnostima i načinima podsticanja dječijeg razvoja. Zatim na utvrđivanje i osnaživanje postojećih roditeljskih vještina i kompetencija, te podršku u razumijevanju razvojnih potreba dece. Kroz programe usmjerene na roditelje u okviru interaktivnih službi ukazuje se na važnost ranog razvoja i faktora koji utiču na kvalitet sveukupnog razvoja deteta. Sve ovo je usmjereno na jačanje roditeljskih kompetencija čime dostupnost razvojno stimulativnih igračaka, knjiga i materijala u okviru formirane biblioteke dodatno doprinosi ostvarenju navedenih ciljeva.

„Biblioteku igračaka i knjiga čine: razvojno prilagođene igračke i knjige, literatura za roditelje, vaspitače i ostali didaktički materijal za razvoj dece. U biblioteci roditelj pored besplatnog korišćenja igračaka, knjiga i ostalog razvojno-stimulativnog materijala, dobija informacije i praktične instrukcije o načinu stimulisanja razvoja deteta, čime se podstiče sveobuhvatan razvoj deteta kod kuće“ (član 28a). Biblioteke igračaka i knjiga (u daljem tekstu Biblioteke) su namijenjene roditeljima/starateljima dece od rođenja do 6 godina.

2. Ciljevi usluge biblioteke igračaka i knjiga

Razvoj ove vrste usluga namijenjene roditeljima/starateljima djece od rođenja do 6 godina jeste jedan od ciljeva unapređenja i dostupnosti ranog i predškolskog vaspitanja i obrazovanja. U bibliotekama roditelji/staratelji mogu dobiti konkretne informacije i instrukcije o načinu stimulisanja razvoja djeteta. U bibliotekama moći će se besplatno iznajmljivati igračke, knjige i ostali razvojno stimulativni materijali, dobiti uputstva za njihovo korišćenje da bi se podsticao sveobuhvatan razvoj djeteta kod kuće.

Specifični ciljevi Biblioteke:

- *Obezbjedivanje dostupnosti razvojno stimulativnim igračkama i materijalima deci i roditeljima/starateljima iz udaljenih seoskih sredina.*
- *Usmjeravanje roditelja/staratelja za adekvatno korišćenje razvojno prilagođenih igračka, knjiga i materijala.*
- *Podizanje svijesti roditelja/staratelja o njihovoj ulozi, kao primarnog učitelja, u stimulisanju dječijeg razvoja i važnosti usmjerene i ciljno fokusirane razvojno stimulativne igre.*
- *Motivisanje roditelja za kreiranje igračaka od dostupnog materijala iz njihovog okruženja.*

3. Smjernice za rad biblioteke knjiga i igračaka

Preporuka je da se biblioteke uspostavljaju u istim ustanovama u kojima funkcionišu interaktivne službe, odnosno u okviru i kao njihov dio.

Na jednom od punktova interaktivnih službi za rano i predškolsko vaspitanje i obrazovanje, gdje postoji mogućnost za bezbjedno i u higijenski adekvatnim uslovima čuvanje igračaka i knjiga, formira se biblioteka. Biblioteku treba opremiti razvojno prilagođenim igračkama i knjigama, literaturom za roditelje i ostalim didaktičkim materijalima za razvoj i učenje, koje će roditelji moći da iznajmljuju i koriste u određenom vremenskom periodu.

Vaspitači/ce zaduženi/e za realizaciju aktivnosti interaktivnih službi, u skladu sa individualnim vaspitno-obrazovnim planom koji kreiraju za svako dijete, preporučuju roditeljima dostupne igračke, knjige i materijale iz biblioteke, a na osnovu karakteristika i razvojnih potreba djeteta. Roditeljima/starateljima će biti preporučena konkretna igračka i/ili knjiga kako bi se kroz zajedničke aktivnosti roditelja/staratelja i djece stimulisala određena oblast (domen) dječijeg razvoja i nadopunjavale aktivnosti koje se izvode u okviru programa interaktivnih službi. Tom prilikom se uvažavaju i uzimaju u obzir sugestije i interesovanja samog roditelja/staratelja.

Roditelji/staratelji imaju mogućnost da iznajme jednu igračku, materijal ili knjigu u trajanju od 7 dana (po četetu). Međutim, otvorena je mogućnost produženja navedenog vremenskog okvira ukoliko roditelji/staratelji i vaspitač/ica procijene da bi to bilo korisno za dijete i/ili interakciju na relaciji roditelj/staratelj – dijete. Iznajmljivanje je besplatno. Roditeljima/starateljima se pri iznajmljivanju pružaju konkretne informacije i instrukcije o tome kako se igračka, knjiga, materijal koriste da bi se stimulisao razvoj djeteta. Takođe, praktično im se pokazuje kako treba izvoditi aktivnosti uz pomoć knjige, igračke, materijala i nudi objašnjenje na koji način se održava higijena i čuvaju igračke/knjige/materijali.

Vaspitači/ce na posebnom formularu bilježe koja je knjiga/igračka iznajmljena, od strane kojeg roditelja i kada je potrebno da se vrati igračka/knjiga/materijal¹. Ukoliko vaspitač/ica u okviru kućne posete notira da bi za djecu (mlađu), koja nisu uključena u program interaktivnih službi, bile korisne neke od igračaka/knjiga/materijala potrebno je da roditelje informišu o tome i iste im ponude.

4. Protokol za korišćenje i praćenje iznajmljenih igračaka i knjiga

Igračke/knjige/materijali su označeni brojevima, kako bi se na lakši način pratilo njihovo iznajmljivanje. Prva cifra u broju koji se koristi u popisu označava oblast razvoja za koju je igračka/knjiga/materijal namijenjena. Druga cifra označava uzrast djeteta, a ostale tri cifre u broju pripadaju oznaci same igračke/knjige/materijala.

- a) Oblasti razvoja su: razvoj krupne motorike (označava se brojem 1), razvoj fine motorike (označava se brojem 2), govorno-jezički razvoj (označava se brojem 3), kognitivni razvoj (označava se brojem 4), socijalni i razvoj mašte (označava se brojem 5).
- b) Uzrast: od 12 mjeseci i više (označava se brojem 1), od 24 mjeseca i više (označava se brojem 2), od 3 godine i više (označava se brojem 3), od 4 godine i više (označava se brojem 4) i od 5 godina i više (označava se brojem 5).

PRIMJER 1: *fudbalska lopta* - šifra: **13001**; prva cifra 1 označava da je namijenjena razvoju krupne motorike, druga cifra 3 da je namijenjena za uzrast od 3 godine i više, a 001 je oznaka samog predmeta.

PRIMJER 2: *aktiviti kocka* - šifra: **41002**; prva cifra 4 označava da je namijenjena kognitivnom razvoju, druga cifra 1 da je namijenjena uzrastu od 12 i više mjeseci, a 002 da je to oznaka konkretne igračke;

¹ Formular je prikazan u sljedećem poglavlju

PRIMJER 3: *knjiga bajki* – šifra: **31003**; prva cifra 3 označava da je namijenjena podsticanju govorno-jezičkog razvoja, druga cifra 1 da je uzrast kojem se preporučuje 12 i više mjeseci, a 003 da je to oznaka konkretne igračke;

PRIMJER 4: *doktorski set* – šifra: **53004**; prva cifra 5 ukazuje da je namijenjena socijalnom i razvoju mašte, druga cifra 3 da se igračka preporučuje za uzrast od 3 godine i više, a 004 da je to oznaka konkretne igračke;

PRIMJER 5: *lavirint sa perlicama* – šifra: **21005**; prva cifra 2 ukazuje da je namijenjena razvoju fine motorike, druga cifra 1 da se preporučuje za uzrast od 12 mjeseci i više, a 005 da je to oznaka konkretne igračke;

NAPOMENA: korišćenje svake igračke može da obuhvati više oblasti, što je poželjno!

Evidencija za iznajmljivanje sadrži sljedeće podatke (za ove svrhe može se koristiti posebno dizajnirana sveska):

Podaci koji se evidentiraju	Prostor za evidentiranje
Ime igračke/knjige/materijala:	
Šifra igračke/knjige/materijala:	
Ime i prezime roditelja:	
Uzrast deteta za kojeg je igračka iznajmljena:	
Datum uzimanja igračke:	
Datum do kojeg je potrebno da se vrati igračka:	
Datum vraćanja igračke:	
Napomena o dužem zadržavanju igračke (razlozi)	
Notiranje ukoliko je igračka oštećena:	

Svrha vođenja evidencije iznajmljivanja je: a) uvid u protok igračaka i knjiga, b) potražnju i interesovanje roditelja, c) nadzor nad uzimanjem istih, b) praćenje na koji način se usmjerava razvoj deteta uz pomoć igračaka i knjiga, c) polazište za dalje planiranje i funkcionisanje biblioteke, d) osnov za dublje analize potreba dece u tom kraju/oblasti.

U skladu sa navedenim, obrađuju se i analiziraju podaci čime se dobija presjek - u kojoj mjeri, za koju vrstu igračaka/knjiga/materijala je najviše bilo interesovanja, za koji uzrast dece se najviše iznajmljuju, koje su oblasti koje zahtijevaju dodatni angažman vaspitača/ica i u okviru interaktivnih službi i sl. Osim toga potencijalna

izrabljenost i oštećenost igrački pomaže u planiranju daljeg unapređenja same biblioteke, nabavke igračkaka/knjiga i materijala.

c) Čuvanje i održavanje higijene igračkaka i knjiga

Igračke se čuvaju na sigurnom mjestu u provjerenim i adekvatnim higijenskim uslovima, po pravilima održavanje higijene igračkaka i ostalih didaktičkih materijala propisanih u okviru predškolskih ustanova.

d) Stimulisanje kreiranja/pravljenja igračkaka od dostupnih materijala u okruženju u kom žive

Posebnu pažnju treba posvetiti izradi razvojno adekvatnih, sigurnih igračkaka od materijala dostupnog u okruženju u kojem žive. Igračke, materijali i igre se mogu osmisliti u okviru grupnog rada sa roditeljima. Takođe, uputiti roditelje da ih prave kroz interaktivne aktivnosti sa decom. Namjera je da se osmisle i kreiraju primjerene, kulturološki i kontekstualno prilagođene igračke i igre oslanjajući se na njihov autentičan ambijent. Ovako nastale igračke/igre/materijali, ukoliko roditelji budu zainteresovani da ih doniraju biblioteci, predstavljaju značajan resurs za osnaživanje roditelja, kao i usmjeravanje roditelja za sveobuhvatnu stimulaciju različitih razvojnih oblasti i interesovanja dece i kvalitetnu međusobnu interakciju.